

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. IV. De cessatione legis per cessationem causæ finalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

docet, etiam in dato casu sufficere iudicium probabile de mente Legislatoris. Et ideo pro hac sententia citat Sanctarellum p. 1. *variar. resolut. q. 59. n. 4.* Lorcam tom. 1. D. 39. *membro 2.* Alvarez D. 80. Idem tenet Pasqualigus D. 58. *de stat. hominum, §. Tertia* citans pro se Navarrum in *Manuali.*

§. IV.

De cessatione legis per cessationem causæ finalis.

1078. **A**nte resolutionem not. duplicem finem in lege attendi posse. Unum intrinsecum, alterum extrinsecum. *Finis legis intrinsecus* est ipsa res præcepta. Sic finis intrinsecus legis præcipientis dilectionem Dei, est dilectio Dei; finis intrinsecus legis prohibentis mendacium, est ommissio mendacij. Nam posita dilectione Dei, primæ legi; posita ommissione mendacij, secundæ adæquatè satisficit. *Finis extrinsecus* legis est ille, propter quem talem actionem, quæ est finis intrinsecus legis, Legislator præcipit, vel prohibet. Sic cum lex præcipit eleemosynam, legislatore intendente, ut satisfacias pro peccatis, finis legis *intrinsecus*, est largitio eleemosynæ; *extrinsecus*, satisfactio pro peccatis.

1079. Not. 2. quòd Legislatores quandoque, præter finem intrinsecum legis, quarant alium; quandoque solum finem intrinsecum legis; adeoque finem intrinsecum legis interdum conjungi cum alio fine extrinsecò, aliquando non. Ut autem cognosci possit, quando id contingat, hæc regula traditur à Castropalao P. 1. *tr. 3. D. 5. p. 1. n. 2.* quòd, ubi materia legis est de se honesta, & expetibilis, finis intrinsecus legis non habeat conjunctum alium extrinsecum à Legislatore intentum, nisi hoc expressè constet; secùs, si id constet, aut materia legis de se non sit honesta. Nam in dubio, vel incerto, legis obligatio extendi non debet; quia *lex id noluisse præsumitur, saltem non voluisse, cum facile id exprimere potuisset, & non expressit*, ut ait Menochius *consil. 30. n. 8.* quia *quod lex non dicit, non est ab homine præsumendum. L. dissentientis, C. de repud. c. Illa, Ne sede vacante; & lex si voluisset*,

set, expressisset, ut dicitur *c. ad audientiam, 2. de decimis, c. 2. de transact. L. unis ca §. sin autem, C. de caduc. tollend.* quibuspositis:

1080. Communis doctrina est, quoad legis perseverantiam, vel cessationem semper attendi finem intrinsecum legis, sic, ut eo stante, stet; eo cessante, cesset lex; ita Suarez *de legib. l. 6. c. 9. n. 9.* Azor p. 1. *l. 5. c. 16. q. 15.* Salas D. 11. *de legib. S. 3. n. 34.* Bonacina D. 1. *q. 1. p. ult. §. 2. n. 1.* & alij. Aliàs enim homines, qui carnem suam habent debite subjectam spiritui, non tenerentur ad jejunium; nam si lex cessaret, cessante fine solum extrinsecò, etiam stante intrinsecò, cum is est honestus, non foret, unde illi obligarentur; tali autem casu eos non obligari lege jejunij, nemo dicit; ergo. Et ratio est, quia legis existentia essentialiter pendet à fine intrinsecò legis, ut tenet communis.

1081. Quæstio nunc est 1. an cessante *adequato fine legis*, propter quem aliquid præcipitur, vel prohibetur, eo ipso etiam cesset lex, ac ejus obligatio? Commune juris axioma est, quòd *cessante legis ratione cesset quoque ejus dispositio. L. in omni, ff. de adoptionibus, L. quod dictum, ff. de pact. c. Etsi Christus, de jurejurando, & passim alibi*, prout videri potest apud Barbofam *de axiom. juris usu frequentat. axiom. 36. n. 9. & seq.* Verùm hoc ipsum non eodem modo recipitur. Nam aliqui volunt id procedere, si cesset *contrariè*; non autem si merè *negativè*, ut constat ex n. 1067. aliqui, sive cesset hoc, sive illo modo: alij, quòd non procedat, quando agitur de lucro captando, &c. de quo videatur Barbofa *cit.*

1082. Et quamvis Castropalaus *cit. n. 4.* doceat, sententiam affirmativam (quòd cessante tota causa finali, ob quam res præcipitur, cesset lex, & ejus obligatio) esse communem; dubitari tamen potest, an loquatur *de causa finali legis intrinsecæ an extrinsecæ?* pro resolut. not. quando dicimus finem intrinsecum legis esse materiam præceptam, ipsam nimirum actionem, vel omissionem, de qua lex directè loquitur, debere considerari non secundum se, sed secundum *convenientiam, quam habet ad bonum commune.* Hinc materia legis (consequenter finis ejus intrinsecus) non est utcumque actio, vel ommissio

missio, aut res præcepta, vel prohibita; sed secundum quod est conveniens, vel necessaria ad finem boni communis, quem omnis lex propriè dicta respicere debet, ut constat ex dictis à n. 91. & seqq. Ex hoc colliges, tunc negativè cessare totam causam finalem legis, quando id, quod præceptum, vel prohibitum est (consequenter quando finis intrinsecus legis perdit convenientiam, seu conducentiam, & necessitatem ad finem boni communis, adeoque si nec utilis, nec necessaria foret) si autem evaderet etiam noxia, vel damnosa (quod facilè fieri potest, mutatis rerum circumstantijs, ut est manifestum ex pluribus legibus propterea nunc abrogatis) cessare contrariè; quibus positis:

1083. Resp. sive negativè, sive contrariè cesset adæquatus finis intrinsecus legis, eo ipso etiam cessare legem, ac ejus obligationem. Nam lex naturâ suâ debet directè ordinari in bonum commune; ergo ubi res sub lege directè posita, vel negativè, vel contrariè perdit conducentiam, & necessitatem relatè ad bonum commune, nequit esse directè ordinata (ordinatione rationabili) in bonum commune, consequenter nequit esse justa, juxta n. 88. consequenter nec lex. Et hoc ad minimum evincunt jura n. 1081. relata.

1084. Quia tamen res præcepta, vel prohibita, potest habere multiplicem convenientiam ad bonum commune, quin propterea ex qualibet lex constituatur à Legislatore, ideo, cum dicimus legem cessare, cessante convenientia ad bonum commune, de illa convenientia intelligendum est, quæ consideratur ad finem boni communis intentum à Legislatore, non autem ea, quæ intenta non fuit. Sic, cum quis vovit non adire talem domum, in quantum hujus evitatio conducit ad declinandum periculum, quod intranti eam vel semper, vel ferè semper impendebat; si desinat ex toto tale periculum, desinit quoque materia voti secundum convenientiam intentam per votum, atque adeò ipsum votum. Nam cessante causa cessat effectus, ut dicitur c. cum cessante, de appellat.

1085. Not. autem, debere intelligi, quando tota finalis ratio legis absolutè cessat; cum enim tota ratio, propter quam cessante tota ratione legis dicitur cessare lex, sumatur ex eo, quòd tali casu lex foret inutilis,

nimirum negativè, seu non utilis, aut non necessaria; vel contrariè, nimirum plus noxia, quam proficua, nisi talis sit absolute, non cessabit absolute; sed solum pro ea circumstantia, pro qua talis est, quo casu potius erit suspensa, quàm sublata. Censeri autem potest cessare absolute, quando sic evadit inutilis, vel minus utilis, ut sub iisdem circumstantijs, sub quibus est, de novo constitui non possit.

1086. Altera quæstio est, an cessante finali causa legis in particulari casu circa aliquam personam particularem eo ipso etiam cesset lex in tali casu, & quoad talem personam? v.g. prohibetur gestatio armorum ad vitandas rixas; Titius est homo planè pacificus, in quo nec sit umbra periculi rixarum; quæstio est, an quoad Titium lex illa prohibens armorum gestationem cesset, nec illum afficiat? in hac quæstione duplex est sententia. Prima est affirmantium, sed hoc discrimine, quòd aliqui sine distinctione affirmant generaliter, cessante legis ratione in particulari, cessare legem; sic Panormitanus, c. quoniam, de probat. n. 6. maximè c. quia in Insulis, de Regularibus, cui favet Sylvester V. Lex, q. 8. & 9. Angelus ibid. casu 7. n. 4. potissima ratio est, quia ratio legis est anima legis; ergo sicut cessante ratione legis generaliter, cessat lex generaliter; sic cessabit in particulari, ubi legis ratio cessat in particulari. Alij affirmant, quoties aliqua lex condita est ad evitanda inconvenientia, quæ illà seclusâ sequerentur; secus verò, si propter bonum aliquod Reipublicæ. Nam in hoc casu volunt non cessare legem in particulari, etiam si cesset in casu particulari finis per eam legem quæsitus, modò stet alius, ex quo honestetur; sic expressè Cajetanus, Navarrus, Henriquez, Lopez, Saà, & alij apud Castropalaum P. 1. tr. 3. D. 5. p. 1. n. 9.

1087. In hac quæstione videtur distinguendum. 1. an quæstio procedat de cessatione finis negativa, vel contraria? 2. an lex fundetur in præsumptione facti, an communis periculi? Et quidem, si loquamur de cessatione contraria (quàm exposuimus n. 1082.) etiam solum in casu, & persona particulari, videtur omninò dicendum, etiam cessare legem in tali casu, & persona particulari; cujus ratio constat ex n. 1083. Deinde, si lex fundatur in præsumptione

ptione facti, hoc deficiente, sive negativè, sive contrariè in casu & persona particulari, cessat quoque lex in tali casu, & persona particulari, cujus ratio est ex n. 247. Si autem fundetur in probabili seu communi periculo, esto in aliqua persona particulari cesset tale periculum; quia tamen non cessat commune periculum, quod evitare intendit lex; non propterea cessabit lex in persona particulari, ex hoc præcisè; quòd in ea negativè cesset tale periculum, ut constat ex n. cit. & ita tenet Castropalaus cit. n. 10. ac apud eum Suarez l. 6. de legib. c. 7. à n. 5. & toto c. 8. Sanchez l. 3. D. 3. n. 39. Bonacina, Salas, & alij. Contraria sententia videtur supponere rationem legis esse periculum talium inconvenientium in hac, vel illa persona, adeoque periculum particulare; sed hoc suppositum non subsistit.

1088. Prob. nam contraria sententia vult cessare legem in persona & casu particulari; quia in tali persona, & casu particulari cessat ratio legis, seu periculum eorum inconvenientium, propter quæ cavenda condita est lex; vel ergo volunt in persona particulari cessare periculum particulare, vel commune? sed neutrum dici potest; si enim dicunt primum, falluntur in supposito, quòd particulare periculum sit ratio talis legis; si secundum, falluntur, quòd cessante periculo alicujus mali in persona particulari, cesset esse periculum commune; ut per se patet; ergo. Sic ex eo, quòd Titius ante decimum sextum ætatis annum habeat maturitatem etiam majorem, quàm multi etiam post annum 18. &c. non sequitur quoad eum cessare legem irritativam professionis factæ ante legales annos; quia per hoc non cessat commune periculum, quod jus præsumit de insufficientia maturitatis judicij ad se perpetuò obligandum in tali statu; & sic in multis alijs.

§. V.

De cessatione legis per desuetudinem.

1089. Ante resolutionem not. inter desuetudinem, & consuetudinem legi contrariam, esse differentiam, prout constabit ex n. 1648. quòd hæc sit, quando per frequentiam actuum fit contra legem; il-

Tom. I.

la verò, quando lege non utimur. Est tamen non usus alius merè privativus, & contingens urgente, vel non urgente lege; alius necessarius. Per non usum necessarium non cessare legem, constat ex dict. à n. 187. idem est de non usu merè privativo non urgente lege. Loquimur ergo de desuetudine sumpta, non pro mera non acceptatione legis (hæc enim differt à desuetudine, secundum dicta n. cit.) sed sumpta pro non usu, urgente lege.

Desuetudine porro legitimè completa, seu perfecta, posse cessare legem, constat ex n. 189. quid autem requiratur ad hoc, ut perfecta sit, & legitimè completa, dictum est à n. jam cit. Et ideo, cum quaeritur, an ad legem substantialiter pertineat, quòd acceptetur, vel in usum deducatur à populo? responderetur, non requiri, ut constituatur, & obligationem inducat; secus, ut ceptam obligationem continuet, prout exposuimus à n. 185. & ineptè tunc, cum urget lex, allegari, legem non esse acceptatam, vel in usum deductam, nisi prius desuetudo perfecta sit, & ut talis allegari possit, de quo V. n. 223. & seq. Qualiter autem cesset, vel abrogetur lex per consuetudinem, dicemus tit. de Consuet.

1090.

§. VI.

De cessatione legis per interpretationem.

1091. Interpretatio legis propriè non tollit, sed solum explicat legem in eo, quo ambigua, vel obscura erat. Si enim loquimur de interpretatione authentica; hæc solum statuit, sub quo sensu verba legis accipienda sint, & lex observanda, quo lex non tollitur, aut cessat, nisi quoad sensum, authenticæ declarationi oppositum, vel ambiguum, quem quoad subditos ante habebat; si autem loquimur de merè doctrinali; hæc vim legis tollendæ, propriè loquendò, non habet; sed (si requisitis nitatur fundamentis (solum fundandi apud alios judicium subjectivè probabile, quo scilicet apud se prudenter judicent, lege non comprehendi hunc, vel illum casum, hanc vel illam personam in talibus determinatè circumstantijs; consequenter se hic & nunc licitè id agere, quantum est vi talis legis, quin culpam

1091.

Ii

imputa-